

Till Kommunstyrelsen i Tyresö kommun

Tyresö behöver ett centralt beläget äldrecentrum

Vi är idag ca 8000 pensionärer i Tyresö. Antalet kommer att fortsätta att öka. Men antalet äldre över 85 med mer behov av service kommer att öka snabbast. Exempelvis kommer antalet 90-åringar och äldre att fördubblas inom ca 8 år. Antalet dementa också i yngre åldrar ökar snabbt.

Därför bör en kraftfull satsning göras på att skapa ett äldrecentrum i Tyresö. Björkbacken bör inte avvecklas utan i stället rustas upp och bilda stommen i ett nytt äldrecentrum. Det bör bli en samlande centralpunkt för trivsel, samhörighet och förebyggande verksamhet för alla äldre och funktionshindrade i hela kommunen. En samverkan bör ske mellan de förebyggande verksamheter som kommunen driver i egen regi och de som bedrivs av frivilligorganisationerna. De kommande behoven kan endast klaras med stöd av de äldre själva. Yngre pensionärer måste göra insatser för de äldre.

Våra utgångsförutsättningar är att Björkbacken skall behållas och utvecklas till ett centralt äldrecentrum bl.a. med en kvalificerad träffpunkt. Träffpunkter skall ha ett brett utbud av verksamheter och skall vara öppna för alla att besöka när som helst under dagarna. De skall också ha ett mera varierat utbud av aktiviteter, enkla stödformer och snabb rådgivning.

Antalet äldreboenden idag och de närmaste åren

Vid årsskiftet fanns 236 platser i äldreboenden inom kommunen. Det gäller Björkbacken, Ängsgården, Trollängen och Krusmyntan. Därtill kommer ca 35 köpta platser i boenden utanför kommunen. Ängsgården ska avvecklas år 2018. Björkbackens äldreboende ska enligt beslut i Socialnämnden avvecklas i två etapper från 2018 fram till år 2020. Såväl den politiska oppositionen som pensionärsorganisationerna har på olika sätt reagerat kraftigt mot detta. Ett nytt privat äldreboende Basilikan med 64 vårdplatser öppnas våren 2018.

Alliansledningen anger att om 3-4 år har vi fått ytterligare ca 250 nya platser i privatdrivna boenden. Det skulle innebära ett nettotillskott på ca 130 platser om Björkbacken läggs ned. Under de mer realistiska 5-6 åren som utbyggnaderna i verkligheten kan ta ökar behoven. Vi får fler riktigt gamla och fler dementa. Hemtagning av inhyrda i andra kommuner behövs. Hetsen att lägga ner välfungerande kommunala äldreboendeplatser verkar huvudsakligen ha syftet att ordna kommunala köp av dyra boendeplatser i de tillkommande och planerade privata äldreboendena.

Kostnaderna för äldreboende är mycket höga. Årskostnaderna per person ligger vanligtvis mellan 700 tkr och 1000 tkr. Kostnaderna är högst för dementa. Det finns inga skäl att tro att privat ägda och drivna boenden skulle vara billigare eller bättre än kommunalt drivna om förutsättningarna är desamma.

Den kapitalförstörelse som kommunen utsätts för när befintliga äldreboenden faller bort borde bli mycket höga, minst 250 mkr, 2 mkr per boendeenhet inklusive del i övriga anläggningar. Det handlar alltså om kostnaderna (återanskaffningsvärdet) för att idag bygga upp anläggningarna på annan plats.

Försörjningen med äldreboenden tror man sig kunna klara av genom privatisering. Att den privatiseringen främst på lång sikt innebär mycket stora kommunalekonomiska merkostnader har man nog som vanligt inte förstått. Eller också har man blundat för det. Då är det värre.

Om privata företag tar investeringskostnaderna innebär det bara att kommunen får investeringskostnaden fördelad över tiden framöver med ränte-, vinst- och risktillägg pålagda på vårdkostnaderna. Privata byggherrar och exploatörer gör inte sina satsningar av humanitära och sociala skäl utan för att göra vinst. Vinstmarginalen motiveras i hög grad med att man tar risker. Utbyggnader av äldreboenden i en växande kommun som Tyresö är helt riskfria investeringar. Riskerna elimineras ju också om boendena i Björkbacken läggs ner. När kommunen efter några år skall omförhandla platspriserna kan man räkna med att kommunen får betala enligt den prisnivå som då gäller för nyproducerade äldreboendeplatser i närheten. Eftersom kommunen då saknar egen anläggning saknar man både eget jämförelsematerial och egen konkurrenskraft.

Vid nedläggning av Björkbacken kommer många, kanske huvuddelen, av de anställda som arbetat länge i anläggningen att bli arbetslösa. Det framgår tydligt av de förhandlingar med facket som pågår. Nedläggning av Björkbacken medför klart ökade kommunala kostnader både på kort och lång sikt. Framtidens skattebetalare får betala.

Förebyggande insatser

Vi förväntar oss en snabb ökning av antalet äldre i landet. I den nationella kvalitetsplanen för äldreomsorgen som presenterades i mars 2017 slås fast att det enda som kan rädda situationen är olika slag av förebyggande insatser. Det finns åtskillig forskning som stöder detta. Mötesplatser med gemenskap och möjlighet till aktiviteter som stimulerar både den mentala och den fysiska hälsan förhindrar depression. Särskilt för ensamma leder det till att förkorta tiden för behov av omsorgsboende med upp till två år. Behovet av hemtjänststimmar minskar också.

Vi vet att satsningar på olika typer av förebyggande verksamheter ökar välbefinnandet för de äldre samtidigt som de totala offentliga kostnaderna blir lägre. Genom större satsningar på tidigare förebyggande insatser kan man förskjuta tidpunkten när man behöver intensivare och mera kostsamt stöd. Bara ett enda års fördröjning till behov av äldreboende för en person innebär en besparing på ca 700 tkr. **Det är en av huvudingredienserna bakom tankarna för utveckling av omsorgen för de äldre och funktionshindrade i kommunen.**

När det gäller av kommunen finansierade förebyggande åtgärder och trivselaktiviteter för äldre och funktionshindrade är Tyresö svältfödd jämfört med andra kommuner. En kraftlig upprustning krävs.

Frivilligorganisationernas insatser

Det kommunala ekonomiska stödet som PRO, SPF m.fl. organisationer får från kommunen är skamligt lågt dels mot bakgrund av de mycket omfattande frivilliga och ideella arbetsinsatser som görs redan idag och dels mot bakgrund av det stora sociala värde det innebär för äldre och funktionshindrade. De olika organisationer som är berörda och som önskar bör få egna lokaler eller delvis dela administrationslokaler med andra i äldrecentrum. Man kan exempelvis dela kontorsservice.

Samplanering bör också ske med kommunens egen lokalanvändning och verksamheter som hemtjänst och uppsökande verksamhet. PRO, SPF och andra frivilligorganisation hjälper så långt det är möjligt till med driften av en kvalificerad träffpunkt. Kommunalt anställd professionell personal har huvudansvaret.

Samarbete och glidande övergångar sker mellan professionell anställd personal och frivilliga insatser när det gäller uppsökande verksamheter, väntjänst mm. Professionell personal tar hand om mera komplexa frågor medan frivilligorganisationerna tar hand om enklare frågor kopplade främst till ensamhetsproblemen.

När man samlar det mesta av de äldre- och handikappinriktade öppna verksamheterna till Björkbackens äldrecentrum kommer många att söka sig dit för trivsel och för att enkelt lösa de flesta av sina problem. Äldrecentrum blir en naturlig trivsel-, problemlösnings- och trygghetspunkt främst för dem som är ensamma.

Det måste vara enkelt, lättåtkomligt och billigt att ta sig till äldrecentrum var man än bor i kommunen. Björkbacken nära kommuncentrum, bussterminal och taxi har därför ett perfekt läge. De samhällsekonomiska vinsterna när det gäller bra åtkomlighet för alla äldre men särskilt för de rörelsehindrade blir mycket stora. Ingen annan tänkbar verksamhet i det läget kan ge så stora åtkomlighetsvinster för så många som ett kvalificerat äldrecentrum.

Avdelningen Vitsippan i Björkbacken har redan tagits ur bruk. Ytterligare någon avdelning ska också läggas ned. De innehåller fina lokaler men toalettutrymmena fyller inte dagens krav på äldreboende. Vissa delar av de lokalerna är utnyttjade idag. Några används under kortare delar av dagen. Men stora delar är just nu helt oanvända. Det finns en hel del öppna utrymmen som dagrum och möteslokaler som skulle passa perfekt för mindre sammankomster, för studiecirklar, hobbyrum mm. Där finns toaletter, kaffekokningsmöjligheter mm. Lägenheter kan också användas som kontorsrum mm för PRO, SPF m.fl. berörda organisationer. I den centrala delen av anläggningen Björkbacken finns även restaurang med kök och andra möteslokaler som idag är klart underutnyttjade.

I det här programförslaget förespråkar vi att den absoluta huvuddelen av äldreboendet Björkbacken skall vara kvar som äldreboende. De centralt belägna äldsta delarna som av arbetsmiljöskäl är utdömda kan med begränsade åtgärder snabbt omformas i första hand till en träffpunkt av god klass. På något ytterligare års sikt kan med begränsade omdispositioner och ombyggnader ett mera komplett äldrecentrum av den typ som skisserats ovan genomföras. Ombyggnads- och anpassningsåtgärderna för detta blir begränsade. Om de äldre- och andra organisationer som flyttar in lämnar idag använda lokaler kan man eliminera de kostnaderna.

Sammanfattning.

Kommunen har ingen fungerande plan för välfärden och omsorgen för oss äldre i kommunen. Nedläggning av ca 125 välfungerande äldreomsorgsplatser leder till en kapitalförstörelse för kommunen på uppemot 250 mkr (återanskaffningsvärde). Det verkliga syftet med nedläggningen måste vara att kommunen därigenom garanterar köp av platser i tillkommande nya dyra privata äldreboenden. Om kommunägda Björkbacken försvinner blir de privata företagen nästan monopolister till klar nackdel för kommunen både beträffande standard och ekonomi.

Vi måste satsa extra mycket på förebyggande verksamheter där också flera frivilligkrafter deltar. Björkbacken skulle snabbt och billigt kunna omvandlas till ett effektivt och kvalificerat äldrecentrum med en *centralt belägen* träffpunkt och ett brett utbud av förebyggande åtgärder främst kopplade till ensamhetsproblematiken.

Såväl behovet av dyra boendeplatser och hemtjänst kommer då att minska drastiskt. En minskning av de kostnaderna med lågt räknat ca 10% skulle för Tyresös del ge en årlig kostnadsminskning på minst 30 mkr. Tillkommande kostnader för ett väl fungerande äldrecenter som skisserats här med stora insatser av frivilliga skulle bara kosta en bråkdel av detta. Trivselen, välfärden och livslusten för de äldre i kommunen skulle definitivt öka. Problemen med ensamheten skulle definitivt minska.

Tyresö den 13 februari 2018

PRO Tyresö

Bo Furugård

SPF Seniorerna i Tyresö

Ewa Kardell

Tyresö Finska Förening

Taimi Björklund